

Prent van een kat in een gebakken klinker. Foto Guido Lek

Achter elk spoor schuilt een verhaal

Voor deze laatste aflevering van de reeks Herkennen van diersporen vroegen we aan de lezers

van Zoogdier een foto van bijzondere diersporen in te sturen. Het liep helaas niet storm, maar de

verhalen maken veel goed.

Aaldrik Pot

Als je een gesprek start over diersporen, is de kans vrij groot dat in dezelfde zin ook de naam van Annemarie van Diepenbeek valt. De auteur van de Veldgids Diersporen kan niet ontbreken in zo'n laatste aflevering. Ik vroeg haar een foto in te sturen van een van haar meest memorabele 'dierspooerbelevissen'. Hier onder volgt haar verhaal bij de prent van een pardellynx.

Op zoek naar mangoeste

'Eind april 2003. Vanuit El Rocío, Doñana (Zuid-Spanje) maken we een excursie door de rayas, de brede zandwegen door het natuurgebied achter het Mexicaans aan- doende plaatsje dat bekend is van zijn

jaarlijkse pinksterbedevaart. Alleen in de pinksterweek zijn de rayas open voor voertuigen, die in die periode veelal uit huifkarren bestaan. Doel van de tocht is het waarnemen van een mangoeste, een overdag actieve soort.

De vele regens van de laatste maanden hebben de vele diepe kuilen in de rayas vol water gezet. Het begint al met de oversteek van een meestal droogstaande rot- sige rivierbedding, maar die nu flink wat water voert. De mannelijke helften van de twee echtparen vinden het maar zo-zo, be- sluiten het daarbij te laten en een terrasje te pikken. Ze zullen hun wederhelften laat in de middag weer opwachten aan de rand

van het natuurgebied. De twee dames gaan door bos en garrigue in en speuren en loeren overal naar de mangoeste, maar het dier laat zich niet zien. Nadat we enkele kuilen met water tot lieshoogte door- gewaad hebben, blijkt het vochtige zand een ideaal substraat voor prenten van de zeldzame pardellynx. Honderden vinden we er van, allemaal even mooi en scherp! Een unieke mogelijkheid voor het docu- menteren van voetbreedtes en paslengtes, er wordt volop gemeten en genoteerd. Als tegenboodschap zetten we op enkele plek- jes onze eigen prenten ernaast. Aan het eind van de middag, bijna terug bij het be- ginpunt, zien we onze echtgenoten aan de

overkant van de rivierbedding. In hun klap- stoeltje wachten ze ons op. Als zij ons in de verte zien naderen, loopt er vlak voor hen langs een mangoeste over de rand van de rivierbedding.

De moraal van dit verhaal? Mijdt geen ter- rasjes als je mooie waarnemingen wilt doen.'

Dichtbij huis

Dat je niet helemaal naar Spanje hoeft be- wijst Guido Lek uit het Drentse Donderen met onderstaand verhaal. Hij noemt het de 'bakstenen serendipiteit'. 'Het is mis- schien niet zo spannend als het vinden van afdrucken van Lucy (*Australopithecus afa- rensis*) in Afrika of van een Tyrannosaurus in Mexico. Toch is de ontdekking voor de waarnemer van deze kattenprent in een baksteen in Donderen een betekenisvol moment. De vondst in de eigen straat ver- tellt hoezeer de geest van de waarnemer ontvankelijk is voor het ontdekken van sporen. Zelfs in de alledaagse werkelijk- heid van het in het dorp over straat lopen drong deze meegebakken prent door tot voorbij de filters van het veilig van a naar b bewegen in het alledaagse zijn. Hoewel de bakstenen in de Oosterstraat vele inprentingen en krassen laten zien, lijken deze niet terug te voeren op een of andere dier- soort. Slechts in gedachten loopt het spoor van *Felis catus* verder door over de nog niet gebakken natte klei.'

Muizen en asperges

Wietse Bakker stuurde al eerder een bij- zondere foto naar de redactie van Zoogdier. In een aspergebed vindt hij het nestje van een muis. Muizenexperts Rob Koelman en Dick Bekker van de Zoogdierverseniging zijn van mening dat het gaat om het nest van een bosmuis, maar ze kunnen veldmuis niet uitsluiten. Wietse heeft het volgende verhaal. 'Het aspergeseizoen loopt vanaf Koninginnedag tot de langste dag van het jaar. De koningin van de groente blijkt niet alleen op mensen aantrekkingskracht te hebben, maar ook op muizen. Niet dat ze verzet zijn op de zachte punten van de aspergescheuten die net boven de aarde uit- komen, maar de wijze van oogsten is de reden dat er op het land tussen de asper- ges veel muizen te vinden zijn. In het vroege voorjaar worden precies bovenop de 'aspergeklauwen' (de wortelstokken) over de hele lengte van de akker aarden wallen opgeworpen. Deze ruggen zijn on- geveer 40 centimeter hoog. Ze zorgen er- voor dat de aspergescheuten mooi recht omhoog door het zachte zand naar boven

kunnen groeien. Over de rug ligt een lange baan plastic verduisteringsfolie, die ervoor zorgt dat de topjes van de doorgegroeide asperges niet meteen groen worden. Want direct licht is funest voor de kwaliteit van de witte asperge.

De folie is een ideale schuilplaats voor de muizen die bovenop de afgeplatte ruggen hele mooie, van gras gevlochten nestjes maken. Om te voorkomen dat de muizen jongen werpen in het nest heb ik steeds (dus elke morgen) de nesten verwijderd. Maar de muizen blijken zeer volhardend! Ze blijven maar doorbouwen, elke nacht opnieuw maken ze weer nieuwe nesten onder de folie dat vooral in het voorjaar de warmte prima vasthoudt. Op de foto een nest dat in één nacht is uitgegraven en be- kleed met sprietjes droog gras. Aan het einde van het seizoen wordt de akker op biologisch dynamische Tuinderij Land en Boschzigt in 's-Graveland tot net boven de wortelstokken omgeploegd. De veldmuis- zen zijn dan wel hun nest maar, als pleis- ter op de wonde, gelukkig niet hun jongen kwijt.'

Compostvatknager

Dit bijzondere knaagspoor werd door Pierre Mannaert gefotografeerd in zijn tuin te Denderleeuw (Oost-Vlaanderen). Het zijn knaagsporen aan de bodemplaat van een compostvat en die wezen in de richting van bruine rat. 'Een inloopval bevestigde mijn vermoeden. Het leuke van het verhaal is dat later ook bosmuis en huisspitsmuis hierdoor 'toegang' kregen tot het com- postvat', vertelt Pierre.

Brandhout

Tot slot ben ik zo vrij nog een bijzondere foto uit mijn eigen archief met u te delen. Achter op het erf van het beheerkantoor waar ik werk, ligt een grote bult hout. De stammetjes komen uit de vele houtwallen en -singels in de Kop van Drenthe. Regel- matig worden we als Staatsbosbeheer ge- vraagd of gemaand overhangende takken of ander ongeriefhout weg te zagen. De houtbult op ons erf groeit gestaag, maar geregeld wordt er weer een gat in gesla- gen omdat iemand de brandhoutvoorraad wil aanvullen.

Zelf zit ik nooit in die bult te rommelen, maar nu vroeg iemand of hij een paar stammetjes mocht hebben voor het maken van een paar 'tuinstoelen'. Behulpzaam zette ik een paar stammetjes in zijn ach- terbak. Toen ik een van de stammetjes omdraaide en beoordeelde op zijn ge- schiktheid als zitelement maakte mijn hart

een sprongetje. Op de bast zag ik een paar prachtige krabsporen van een das.

Als een ekster dook ik op het stammetje en beschermde het als een grote schat. Meteen probeerde ik bij collega's de her- komst te achterhalen. Wie had waar deze krabboom omgezaagd? Glazige blikken. Het moet een losse boom zijn geweest, ver uit de buurt van een burcht. Maar in ge- dachten zag ik een das lopen, op een vaste route die nu zijn vaste krabboom miste. Alsof je zelf bij het fietsenrek komt en denkt, hè hier had ik toch mijn karretje neergezet...

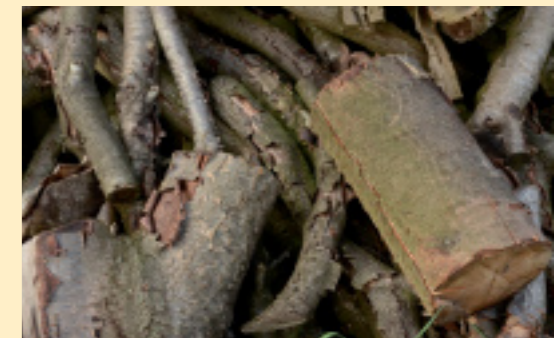
De prent van een pardellynx en die van de fotograaf. Foto Annemarie van Diepenbeek

Nest van een (bos)muis, afkomstig uit een aspergebed. Foto Wietse Bakker

Knagerij van bruine rat aan compostvat. Foto Pierre Mannaert

Krabsporen van een das op brandhout. Foto Aaldrik Pot